

Prevenција: Benjamin

Provoditelj: Humanitarna organizacija Zajednica Susret

Godina provedbe: 2022

Kratki opis programa

Projekt je usmjeren prevenciji (selektivna, inducirana) ovisnosti o alkoholu, drogi, kockanju, igrama na sreću, računalnim igricama, Internetu i rizici u ponašanju djece i mladih od 14 do 23 godine.

Sažetak programa

Program čini 12 aktivnosti koje su kreirane prema procijenjenim potrebama i specifičnim ciljevima korisničke skupine. Većina aktivnosti se odvija u prostorima Udruge osim provedbe slobodnog vremena u kazalištu/kinu/muzeju te aktivnosti Partnera vezane uz informiranje i povezivanje stručnih suradnika koji rade s djecom i mladima.

Projekt se provodi u partnerstvu i suradnji s drugim organizacijama i ustanovama u lokalnoj zajednici, uglavnom u suradnji s CZS-ima grada Zagreba i Caritasovim kućama za djecu i mlade (partner: Udruga sudaca za mladež, obiteljskih sudaca i stručnjaka za djecu i mladež i ostali suradnici - općinska državna odvjetništva, sudovi za mladež, centri za socijalnu skrb, domovi za odgoj itd.). Projektom ćemo nastojati potaknuti lokalno partnerstvo i umrežavanje ustanova i organizacija koje skrbe o djeci i mladima u rizicima ponašanja.

S navedenim Partnerom i suradnicima uspješno surađujemo dugi niz godina, a isti su upoznati su s problematikom i načinom rada Udruge.

Stručni suradnik Prijavitelja informirat će minimalno 30 stručnih suradnika 10 CZSS-a grada Zagreba o problemu ovisnosti čime se nastoji ostvariti bolja informiranost i suradnja u lokalnoj zajednici.

Stručni suradnik Udruge na početku programa radi savjetodavni rad s djetetom/mladom osobom i njegovim roditeljima (ako je izvedivo), a koji su upućeni od strane Partnera, ostalih suradnika ili dolaze dobrovoljno. Svakog se korisnika upozna s ciljevima programa te njegovim obavezama dok je u programu. Usmeno se definiraju pravila o redovitosti dolazaka, kontrolama urina ako se radi o psihoaktivnim tvarima, povjerljivosti podataka i aktivnog sudjelovanja u programu. Terapijski susreti su najčešće individualni, odvijaju se jednom tjedno u trajanju do 60 minuta.

Kroz individualno/obiteljsko savjetovanje kod ciljane skupine nastoji postići promjena nefunkcionalnih oblika ponašanja i potaknuti funkcionalno ponašanje, a istovremeno ih se educira o štetnosti sredstava ovisnosti i svim drugim oblicima ovisnosti. Terapijski pristup sadrži elemente kognitivno-bihevioralne terapije koja se do sada pokazala učinkovitom kao metoda prevencije ovisnosti (NIDA-therapy, 2001) kao i systemske-obiteljske intervencije. Na kraju provedbe programa rezimiraju se svi važni podaci i rezultati do kojih se došlo za vrijeme tretmana te se zajedno s korisnikom analiziraju sva stanja, situacije i čimbenici koji su utjecali na pojavu i razvoj rizičnog ponašanja. Konstatira se motivacija i naglašavaju posljedice eventualnog recidiva. Pojedinač/obitelj koja je uključena u tretman, uključena je i u radionice jednom mjesečno, a s obzirom na korisničku skupinu kojoj pripadaju. U Udruzi se kontinuirano održavaju radionice, za vrijeme trajanja projekta, a s ciljem jačanja života vještina i kvalitetnog provedbe slobodnog vremena kao i u Caritasovim kućama s njihovim korisnicima u dobi od 14-23 godine. Radionice životnih vještina vodi stručni suradnik, a iste imaju za cilj jačanje samopoštovanja, uspostavljanje odnosa povjerenja, nenasilnog rješavanja sukoba, zdrave komunikacije, a neke od tema radionica bit će identitet, zdravlje i zdravstvene navike mladih uključujući i probleme ovisnosti, probleme u školi, obitelji i vršnjaci skupinama te kako ih prevladati, umijeće komuniciranja, samopoštovanje, uspješni način nošenja sa stresom, emocionalni odnosi i bliskost, donošenje odluka i slične teme. Kreativne radionice i strukturirano provedbe slobodnog vremena za djecu imaju za cilj poticanje razvoja posebnih znanja i vještina kod djece u rizicima ponašanja, kreativnog stvaralaštva i konstruktivno provedbe slobodnog vremena. Kroz radionice roditeljskih vještina nastoji se informirati i osnažiti roditelje ciljane skupine i tako osigurati manju mogućnost za pojavom recidivizma neprihvatljivog ponašanja njihove djece.

U projekt je planirano uključivanje volontera koji bi ciljanoj skupini omogućili pomoć u provedbi, a u cilju smanjenja mogućnosti njihovog ispadanja iz obrazovnog sustava, odnosno postizanja boljeg školskog uspjeha što je svakako zaštitni čimbenik generalno, kao i za ciljanu skupinu.

Na medijskoj promidžbi projekta rade djelatnice Prijavitelja objavama o aktivnostima projekta na mrežnoj stranici i društvenoj mreži Udruge, dok se informiranje i povezivanje stručnih osoba iz kruga suradnikih ustanova koji rade s djecom i mladima o programu Benjamin raditi Partner - Udruga sudaca za mladež, obiteljskih sudaca i stručnjaka za djecu i mladež, tako da se održati 2 stručna sastanka, 1 tribinu i 1 okrugli stol po godini provedbe. Ime se nastojati poboljšati suradnja, povećati broj korisnika te općenito razina informiranosti.

Supervizija djelatnika osigurana je vanjskim izvoditeljem 2 puta godišnje, ime se osigurava podrška djelatnicima i održavanje njihovih kapaciteta u provedbi ovog programa.

Evaluacija projekta je unutarnja, a u izvješću se prikazuju rezultati procesne evaluacije i evaluacije uinka.

1. Županije provedbe

Grad Zagreb

2. Datum početka i završetka programa

Datum početka: 01.01.2022.

Datum završetka: 31.12.2022.

3. Ostvaruje li program formalno partnerstvo u zajednici

da

4. Ako da, s kim (suradnik u provedbi)

Udruga sudaca za mladež, obiteljskih sudaca i stručnjaka za djecu i mladež

5. Dosadašnja iskustva udruge/institucije u provođenju istog ili sličnih programa

Mjesto provedbe programa: Grad Zagreb

Godina u kojoj se program provodio: 2022

Broj obuhvaćenih korisnika: 39

6. Je li program originalno autorsko djelo nositelja ili je preuzet za korištenje uz dozvole autora

Izvor programa: Originalni program

Originalni naziv programa na jeziku s kojeg je preuzet: /

7. Razina preventivnih intervencija

Selektivna

8. Okruženje na koje je program primarno usmjeren

Zajednica

9. Rizici i zaštitni mehanizmi na koje program cilja

Rizici i mehanizmi: Nestrukturirano provođenje slobodnog vremena, loše socijalne vještine, nisko samopoštovanje

Zaštitni mehanizmi: Razvijene komunikacijske, socijalne i životne vještine, strukturirano provođenje slobodnog vremena, kreativno izražavanje

10. Procjena potreba

Način provedbe: Neke osobe povremeno zlouporabljaju sredstva ovisnosti, a njih je moguće naučiti kako da se suočavaju sa svojim osjećajima i pritiscima vrijednosnog sustava vršnjaka. Kod njih je moguće ostvariti trajnu apstinenciju i daljnje uspješno suočavanje sa zahtjevima adolescencije. Nažalost, postoje i one osobe kod kojih konzumiranje droga ili alkohola postaje dominantna životna aktivnost i bez nje ne mogu funkcionirati. Takve ljude nazivamo ovisnicima. Osnovni postulati bio-psihosocijalne teorije ovisnosti objašnjavaju kao rezultat složene interakcije između bioloških, psiholoških, socijalnih i duhovnih determinanti. Polazeći od multivarijantnog pristupa, ova teorija je otvorila niz novih pitanja o prirodi problematike ovisnosti (Lindstrom 1992.). Bio-psihosocijalna teorija

obuhvaća koncept fiziološke ovisnosti i određeni principi bihevioralno-kognitivne teorije. Sindrom ovisnosti je proizvod interakcije bio-psihosocijalnih činitelja i pogrešnih mehanizama u njemu. Zbog svoje sveobuhvatnosti ova teorija otvara mogućnost zajedničkog rada profesionalaca različitih profila jer omogućuje korištenje iste terminologije i koncepata. Bio-psihosocijalna teorija objedinjuje principe ostalih suvremenih teorija o zdravlju i edukativnim dostignućima. To znači da je središte zanimanja razumijevanje potreba pojedinca i određivanje terapijskih metoda koje su za njega najprimjerenije. Većina preventivnih programa zasniva se na primjeni edukativnih dostignuća. Stoga je vrlo važna konzistencija između teorija ovisnosti i iskustvenih spoznaja s ciljem veće efikasnosti u području prevencije ovisnosti o drogama. Na temelju oportuniteta po Zakonu o sudovima za mladež omogućava državnom odvjetniku donošenje odluke o nepokretanju kaznenog postupka ako se prijavitelj podvrgne i uspješno završi program odvikavanja od droge.

Prema Izvješću o provedbi Nacionalne strategije suzbijanja zlorabe opojnih droga, ESPAD istraživanju, ali i međunarodnim izvješćima kao što je izvješće EMMCDA (Europskog centra za nadziranje droga) iz Lisabona, vidljivo je da ni unatoč preventivnim programima, zloraba opojnih sredstava i prekomjernog pijenja alkohola, nije stavljena pod željenu kontrolu. Od psihoaktivnih ilegalnih droga, djeca i mladi i dalje najviše upotrebljavaju kanabis, a u novije vrijeme sve je češća uporaba novih sintetskih kanabinoida poput Galaxyja koji se mogu na legalan način kupiti u smart shopovima te koji se prodaju kao osvježivači zraka, soli za kupanje i slično. Prema online istraživanju pojavnosti novih droga u Hrvatskoj 43,1 % ispitanika koji su odgovorili na pitanje o novim drogama koje su do sada konzumirali, odgovorilo je da su konzumirali druge sintetske kanabinoide (npr. Galaxy, Atomix i sl. http://www.uredzadroge.hr/wp-content/uploads/2013/07/novi_trendovi_2018.pdf).

Epizode ekscitivnog opijanja „binge drinking“ su u laganom kontinuiranom porastu. Kretanje proširenosti pušenja i konzumiranja marihuane (kanabinoida i drugih sintetskih kanabinoida) odražavaju opći društveni stav koji može djelovati i na stvaranje navike adolescenata. Ovisnost je usko povezana i s drugim društvenim problemima kao što su delinkvencija, kriminalitet, prostitucija, spolno prenosive bolesti i ostali oblici asocijalnog, odnosnog rizičnog ponašanja. Ovisnost kao i drugi socijalni fenomeni u permanentnoj je mutaciji i prati društvene promjene, što nameće potrebu za iniciranjem i pripremom novih te prilagodbom specifičnih terapijskih pristupa, programa i projekata prevencije. Uvidom u potrebe korisnika te razvojem i usavršavanjem postojećih programa moguće je i nužno korisnicima osigurati kvalitetniji tretman, a time i bolji uspjeh u borbi protiv ovisnosti. Iznimne napore treba uložiti u rano otkrivanje rizičnih skupina djece te onih koji potječu iz rizičnog obiteljskog i socijalnog okruženja ili pak onih koji pokazuju poremećaje u ponašanju i započeli su s konzumiranjem sredstava ovisnosti, a kako bi se preveniralo rizično ponašanje i spriječila daljnja zloraba sredstava s težim posljedicama ovisnosti. Iz tih razloga se ukazala potreba za kreiranjem programa čija bi namjena bila preventivna i sprječavala bi daljnji razvoj ovisnosti. Ovim saznanjima vodili smo se prilikom kreiranja osnova projekta „Benjamin“ pa smo naglasak stavili na prevenciju usmjerenu na rizične skupine, ugrožene uvjetovanim socijalnim isključivanjem, upuštanjem u rizično ponašanje povezana s nasiljem te kao izvjesnom posljedicom i brzim razvojem ovisnosti, delinkvencijom i poremećajima u razvoju. Provedbom ovog projekta namjera nam je uinkovitije djelovanje na što ranijem uključivanju konzumenata droga i alkohola te preveniranju težih posljedica ovisnosti koje u konačnici zahtijevaju složen i dugoročan tretman te prognostički vrlo neizvjesne rezultate. Poseban naglasak stavljamo na konzumaciju tzv. legalnih novih droga, širenju spoznaja o njima i njihovim učincima među mladima, njihovim obiteljima i široj javnosti te djelovanje usmjereno prema institucijama u skladu sa spoznajama stečenim u radu s ovom populacijom.

Opis potreba ciljane skupine temelji se na rizičnim i zaštitnim čimbenicima na koje je potrebno djelovati selektivnom i induciranom prevencijom. Selektivna prevencija obuhvaća ranjive skupine djece i mladih koji pokazuju već postojeće i ali možda još uvijek manifestno nevidljivi poremećaji tako da rana intervencija dovede do boljih prognostičkih ishoda. Za indiciranu prevenciju pak, rizični pojedinci trebaju imati „dijagnozu“, dakle rizično stanje, primjerice poremećaji pažnje/hiperaktivni poremećaji (ADHD), koje visoko korelira s kasnijom pojavom ovisnosti. S obzirom na karakteristike populacije koju ciljano želimo uključiti u ovaj program, ne može se strogo razgraničiti koje područje preventivnog rada program obuhvaća, ali se najvećim dijelom ipak radi na selektivnoj prevenciji. Griffin i suradnici (2001) nalaze kako socijalna kompetencija ima izravnu zaštitnu funkciju na pojavu rizičnog ponašanja. Nadalje, istraživanja ukazuju kako slabe socijalne vještine i osobne kompetencije igraju centralnu ulogu u etiologiji pušenja u adolescenciji, zlorabe alkohola i droga te agresivnog i delinkventnog ponašanja (Griffin i sur., 1999). Kontinuiranim stručnim radom, putem

savjetovanja, grupnog rada, radionica, može se znatno ojačati socijalna kompetentnost djece i mladih te prevenirati sklonost konzumiranju sredstava ovisnosti i drugi problemi u ponašanju.

S obzirom na to da zlouporaba droga započinje još u školi, ova populacija se često ne uklapa u postojeće institucionalne programe rješavanja problema i posljedica ovisnosti, na što se često žale i roditelji koji nailaze na odbijanje u većem dijelu institucija kojima se obrate za pomoć, a sami nemaju dovoljno znanja i vještina kako bi pomogli svojoj djeci u rješavanju problema. Iz tih razloga se ukazala potreba za kreiranjem programa koja bi namjena bila i primarno preventivna radi sprječavanja daljnjeg razvoja ovisnosti. Stoga se zamisao o terapijskom programu "Benjamin", koji uključuje savjetodavni rad s rizičnim skupinama djece i mladih, nametnula kao potreba za djelovanjem na području prevencije ovisnosti o psihoaktivnim sredstvima, alkoholu, igrama na sreću i Internetu. Prema procjeni potrebe, u suradnji s tijelom koje je uputilo korisnika u program, određuje se trajanje uključenosti korisnika u program, a maksimalno 12 mjeseci. Najčešće program traje oko četiri mjeseca što je dovoljno kako bi se uspostavila kontinuirana apstinencija na dulje razdoblje i utvrdilo radi li se o ozbiljnoj ovisnosti ili o eksperimentiranju odnosno, kako bi se procijenili, smanjili i eliminirali rizični imbenici za razvoj ovisnosti te stvorili i ojačali zaštitni imbenici. Očekivani rezultati: Očekivani rezultati (prema specifičnim ciljevima):

- 1) minimalno 50% djece uključenih u projekt pokazuje razvijenije socijalne vještine i kreativnije provođenje slobodnog vremena
- 2) minimalno 50% mladih uključenih u projekt pokazuje razvijenije socijalne vještine
- 3) minimalno 50% identificiranih pojedinaca koji su već fiziološki i/ili psihički ovisni uključilo se u neki od oblika tretmana
- 4) minimalno 50% roditelja uključenih u projekt nakon provedenih radionica i savjetovanja pokazuje veću razinu vještina roditeljstva
- 5) stručni suradnici Centara za socijalnu skrb Zagreb i drugih suradnici na projektu pokazuje veću razinu educirani i senzibilizirani o problemu ovisnosti

11. Trajanje programa

Trajanje jednog ciklusa programa u tjednima: 52

12. Ciljevi programa

Opis: Opis i cilj: Suzbijanje i sprječavanje pojave ovisnosti među djecom i mladima te rizičnog ponašanja djece i mladih vezano uz eksperimentiranje sa sredstvima ovisnosti

Specifični: Specifični:

- 1) učenje i razvijanje socijalnih vještina djece ciljane skupine kroz kreativne radionice i strukturirano provođenje slobodnog vremena
- 2) učenje i razvijanje životnih vještina mladih ciljane skupine kroz radionice
- 3) motiviranje identificiranih pojedinaca koji su već fiziološki i/ili psihički ovisni te za uključivanje u neki od oblika tretmana
- 4) jačanje vještina roditeljstva roditelja ciljane skupine kroz radionice roditeljskih vještina i obiteljsko savjetovanje
- 5) informiranje i senzibilizacija stručnih suradnika Centara za socijalnu skrb Zagreb i drugih suradnika na projektu o problemu ovisnosti

13. Ciljana skupina

Opis populacija, Osnovna škola, Srednja škola, Visokoobrazovne ustanove, Obitelj / roditelji

14. Korisnici programa

Opis korisnika: Korisnici su u programu aktivno sudjelovali kroz različite aktivnosti. Djeca i mladi sudjelovali su kroz individualna i obiteljska savjetovanja, kreativne radionice i strukturirano provođenje slobodnog vremena te radionice životnih vještina. Roditelji su sudjelovali kroz individualna i obiteljska savjetovanja te radionice roditeljskih vještina. Svaki korisnik koji je uključen u program mogao je odabrati koja aktivnost mu je draža, bliža ili potrebija – individualan rad, grupni ili oboje.

U kategoriji 14 do 23 god – 15, od toga 13 muškog spola, a 2 ženskog.
23 korisnika su roditelji/ bake i djedovi – 17 majki, 1 baka i 5 oca.

Za prethodnu analizu su uzeti u obzir samo korisnici koji su dolazili na individualna i/ili obiteljska savjetovanja, a ne i korisnici koji su sudjelovali u radionicama, obzirom da njihove podatke (osim imena i prezimena) nismo prikupljali
Broj korisnika na godišnjoj bazi: 39

15. Metode korištene u programu

Savjetovanje, Predavanje, Tribina, Radionica, stručni sastanci, okrugli stolovi

16. Program je evaluiran

da

17. Vrsta provedene evaluacije

Da - Evaluacija procesa i uinka

18. Metoda evaluacije

Evaluacijski upitnik

19. Evaluatori

Unutarnji

20. Najvažniji rezultati evaluacije

Provedena je interna evaluacija od strane izvoditelja aktivnosti na aktivnostima 5., 6. i 7. (radionice). Nakon svake radionice korisnicima je podijeljen anketni upitnik na kojem su korisnici anonimno mogli iskazati vlastito zadovoljstvo ili nezadovoljstvo s radionicom koja je provedena te upisati prijedlog za poboljšanje. Proveli smo radionice aktivnosti 5. i 6. u osnovnim i srednjim školama te su nakon svake radionice učenici ispunjavali evaluacijske listiće za evaluaciju procesa. Evaluacija ishoda je provedena u OŠ Žitnjak i Tehničkoj školi Ruđer Boškovića s obzirom da je u tim školama s istim razredima provedeno nekoliko radionica. Iz evaluacije ishoda izostavljeno je pitanje vezano uz povezivanje s grupom, s obzirom da zbog situacije s virusom COVID19 učenici nisu radili u grupama. Rezultati evaluacijskih listića slijede pod 5.2. Evaluacija procesa također je provedena i nakon aktivnosti 7. Radionice roditeljskih vještina.

21. Program je promoviran u okviru medijske kampanje na nacionalnoj i/ili lokalnoj razini

Promoviran: ne

Sadržaj i tijek kampanje: /

22. Ukupni proračun programa za jednu godinu provođenja (HRK)

109.532,00

23. Izvori financiranja

Vlastita sredstva (HRK):

Gradsko financiranje (HRK):

Županijsko financiranje (HRK):

Nacionalno financiranje (HRK): 109532,00

Drugi izvori (HRK):